

Dit factsheet is een uitgave van het NIVEL in 2005. De gegevens mogen met bronvermelding (***Patiënten willen van hun huisarts meer informatie over bijwerkingen en andere behandelingsmogelijkheden dan ze nu krijgen***, A. van den Brink-Muinen, A.M. van Dulmen*, F.G. Schellevis, J.M. Bensing, NIVEL 2005) worden gebruikt.

Patiënten willen van hun huisarts meer informatie over bijwerkingen en andere behandelingsmogelijkheden dan ze nu krijgen

25 januari 2005

Wanneer patiënten met hun huisarts over een behandeling praten ontvangen zij hierover in het algemeen de informatie die zij wensen, maar hun behoefte aan specifieke informatie over eventuele bijwerkingen en andere behandelingsmogelijkheden wordt niet altijd vervuld. Men wordt vaker dan 14 jaar geleden expliciet om toestemming voor een behandeling of verrichting gevraagd, maar dit gebeurt nog steeds niet altijd. Dit blijkt uit de patiëntenenquête en observaties van op video opgenomen huisartsconsulten (1787 consulten uit 2001 versus 210 consulten uit 1987) van huisartspatiënten van 18 jaar en ouder die zijn verzameld in het kader van de Tweede Nationale Studie naar ziekten en verrichtingen in de huisartspraktijk (NS2).

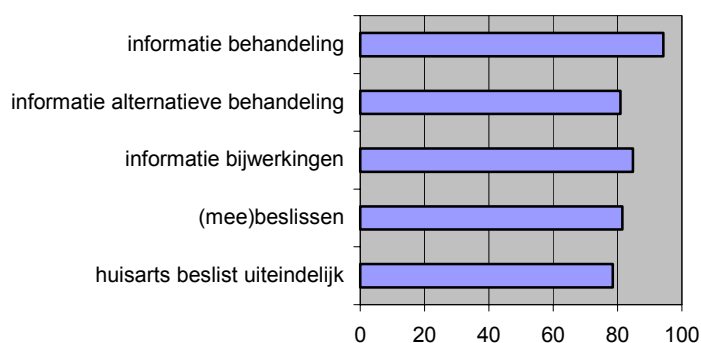
Huisartsen dienen patiënten te informeren

De Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO, 1995) heeft tot doel de rechtspositie van patiënten te verduidelijken en te versterken. Daartoe moet de zorgverlener de patiënt informeren over het onderzoek en de behandeling; andere onderzoeken en behandelingsmogelijkheden en mogelijke bijwerkingen en risico's. Bovendien moet de zorgverlener het besluitvormingsproces samen met de patiënt voeren en toestemming aan de patiënt vragen voor onderzoek en behandeling. Onbekend is welk belang patiënten zelf hechten aan de aspecten van de WGBO, in hoeverre huisartsen de wensen van de patiënt hieromtrent in praktijk brengen en of deze aspecten thans vaker in praktijk worden gebracht dan vóór invoering van de WGBO. Het vragen om toestemming is hierbij helaas niet onderzocht.

Patiënten wensen over alles geïnformeerd te worden

Bijna alle patiënten wensen informatie te krijgen over een behandeling (figuur 1). Het merendeel zegt ook graag informatie te krijgen over mogelijke andere behandelingsmogelijkheden en bijwerkingen. Vier van de vijf patiënten wil graag zelf, of samen met de huisarts, beslissen over een behandeling. Niettemin geeft ruim driekwart van de patiënten aan de uiteindelijke beslissing aan de huisarts te willen laten.

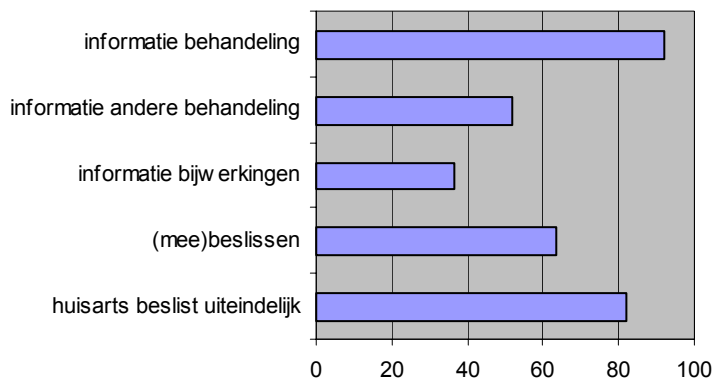
Figuur 1. Wat willen patiënten? Mate van belang van WGBO-aspecten volgens patiënten direct voorafgaand aan het consult met de huisarts, in percentage consulten (N=1787; 2001)

Patiënten krijgen minder informatie dan zij wensen

Verschillen tussen gewenste en ontvangen informatie betreffen vooral informatie over bijwerkingen en – in mindere mate – andere behandelingsmogelijkheden (figuur 2). De huisarts blijkt namelijk aan de wens om informatie over de behandeling in bijna alle consulten tegemoet te komen maar geeft slechts aan de helft van de patiënten voorlichting over andere behandelingsmogelijkheden. In geval van informatie over bijwerkingen en risico's van een behandeling wordt bij een derde van de patiënten hun wens opgevolgd. Aan de wens om betrokken te zijn bij het besluitvormingsproces wordt in ruim de helft van de gevallen tegemoet gekomen, terwijl bij de meeste patiënten de huisarts, zoals gewenst, de uiteindelijke beslissing over een behandeling neemt.

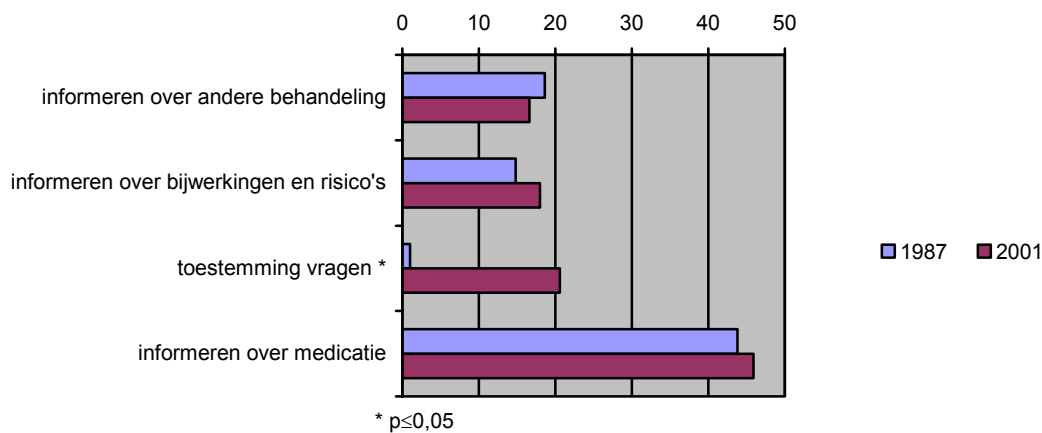
Figuur 2. Wat krijgen patiënten? Mate van uitvoeren van belangrijk geachte WGBO-aspecten volgens patiënten, in percentage consulten (N=1787)

Huisartsen vragen patiënten thans vaker om toestemming

Vergelijking van consulten uit 1987 (n=210) en 2001 (n=1787) (figuur 3) laat zien dat er in het algemeen weinig veranderd is in de informatievoorziening. Huisartsen vragen hun patiënten wel vaker dan in 1987, conform de WGBO, toestemming voor een behandeling of verrichting, maar nog steeds slechts in 20% van de consulten.

Figuur 3. Percentage consulten waarin huisartsen WGBO aspecten in praktijk brengen volgens de observatoren van de video-opnames; 1987 (n=210) versus 2001 (n=1787)

Conclusie

Geconcludeerd kan worden dat de informatievoorziening op enkele punten verbetering behoeft. Niet alle patiënten krijgen wat ze wensen. Gelet op de verschillen in percentages tussen figuur 2 en 3 krijgen patiënten voor hun eigen gevoel wel meer informatie dan feitelijk volgens de observatoren gegeven wordt. Wat betreft de gezamenlijke besluitvorming is het van belang onderscheid te maken tussen de mate waarin patiënten met de huisarts in gesprek willen gaan over verschillende mogelijkheden en hun inbreng in het uiteindelijke besluit. De verantwoordelijkheid over het laatste lijken patiënten vaak net zo lief bij hun huisarts te leggen. De invoering van de WGBO lijkt vooral tot gevolg te hebben gehad dat de huisarts vaker dan voorheen patiënten om toestemming vraagt voor een behandeling of verrichting.

Bron

A. van den Brink-Muinen, A.M. van Dulmen, F.G. Schellevis, J.M. Bensing (redactie). *Tweede Nationale Studie naar ziekten en verrichtingen in de huisartspraktijk. Oog voor communicatie: Huisarts-patiënt communicatie in Nederland*. Utrecht, NIVEL, 2004.

Voor meer informatie

Dr. S. (Sandra) van Dulmen; e-mail: s.vandulmen@nivel.nl